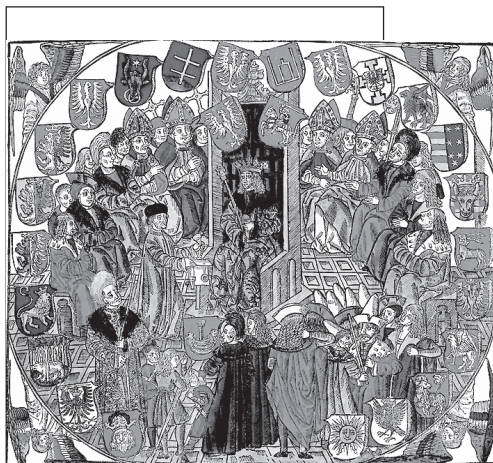

7—8-2008

ARCHE

П А Ч А Т А К

7—8-2008

ARCHE 7—8 (70—71)
ліпень — жнівень 2008

**Навуковы, навукова-папулярны,
грамадзка-палітычны і літаратурна-
мастацкі часопіс «ARCHE Пачатак»
выдаецца зь верасьня 1998 году
штомесця.**

РЭДАКЦЫЯ:

Валер Булгакаў — галоўны рэдактар
Віктар Жыбуль — рэдактар
Вольга Калацкая — рэдактар
Алена Казлова — сакратарка рэдакцыі
Аляксандра Макавік — рэдактар
Сяргей Макарэвіч — распаўсюднік

**ARCHE is a Partner of European Cultural
Journals Network Eurozine
(www.eurozine.com)**

Адрас для допісаў: ARCHE, а/с 3, 220018,
Менск-18.

E-mail: arche@arche.org.by.

Заснавальнік: Андрэй Дынько.

Выдавец: установа «Рэдакцыя часопісу «Архэ-Пачатак».
Пасьведчаньне аб дзяржаўнай рэгістрацыі № 530
ад 4.05.2001.

ISSN 1392-9682

Юрыдычны адрас: вул. Нававіленская
24/1А, каб. 2П, 220053, Менск.

Цана дамоўная.

Рэдакцыя не вяртае і не рэцэнзуе рукапісаў. Рэдакцыя
рэдагуе матэрыялы, прынятыя да друку.

Часопіс можна замовіць у распаўсюднікаў:

Баранавічы — Руслан Равяка, п/с 13, 225409,
Баранавічы-9, тэл. (029) 767-20-37.

Барысаў — Алег Лучына, п/с 714, 222120,
Барысаў-1, тэл. (029) 33-99-161.

Берасьце — Ігар Бараноўскі,
тэл. (0162) 25-61-55.

Віцебск — Барыс Хамайда, тэл. (0212) 34-52-41.

Гомель — Ларыса Шчыракова,
тэл. (029) 341-66-94;
Дзяніс Федарэнка, тэл. (029) 733-55-22.

Полацк — Алесь Аркуш, тэл. (0214) 41-85-19.

Магілёў — Алесь Асіпцоў,
тэл. (0222) 25-57-85, (029) 625-57-85.

Менск — Сяргей Макарэвіч,
тэл. (029) 505-39-11.

Шукаем распаўсюднікаў зь іншых мясьцінаў.

**Падпіска на часопіс «ARCHE Пачатак»
прымаецца ўва ўсіх аддзяленьнях
«Белпошты».**

Падпісана ў друку 24.08.2008.

Выхад у сьвет 29.08.2008. Фармат 70x100 1/16.

Друк афсэтным. Гарнітура Школьная. Ум. друк. арк. 65,6.
Наклад 200 асобнікаў. Замова

Надрукавана з гатовых дыяпазытываў заказчыка ў друкарні
ТАА «Палікрафт», вул. Кнорына, 50, 220103, Менск.

У афармленьні першай старонкі выкарыстана гравюра
з выявай вялікага князя літоўскага Аляксандра
Ягелончыка перад сэнатам. Дызайн Ягора Шумскага.

© «ARCHE Пачатак», 2008

П а д п і с н ы і н д э к с 0 0 3 4 5

ARCHE on-line: <http://arche.by>

ЗЬМЕСТ

	5	ВАЛЕР БУЛГАКАЎ Другая традыцыя. Ад рэдактара
	8	АЛЕСЬ БЕЛЫ Лацінскі акцэнт
АНАЛІТЫКА	11	ВІТАЛЬ СІЛІЦКІ Парлямэнцкія выбары: беларуская нуда, эўрапейская інтрыга?
	17	Выбух і шмон: беларускі міні-Асьвенцім. Круглы стол у рэдакцыі «ARCHE»
	28	БАЛАШ ЯРАБІК, АЛАСТАР РАБАЛЬЯЦІ Менскія манэўры. Лукашэнка выкарыстоўвае выбары, каб здабыць рычагі ў перамовах з ЭЗ
КРЫТЫКА	33	АНДРЭЙ РАСІНСКІ Памяць ахвяраў і памяць катаў
	51	АНДРЭЙ ВАШКЕВІЧ Як Гронскі расправіўся над Каліноўскім
	73	АЛЕГ ДЗЯРНОВІЧ Наўздагон. Заўвагі на палёх кнігі Анджэя Раманоўскага «Пазытывізм у Літве»
	79	АНДРЭЙ ЦІХАМІРАЎ Левалібэральнае асэнсаваньне беларускай ідэі
	95	АНАТОЛЬ АСТАПЕНКА Аб беларускай нацыянальнай ідэі і так званай «беларускай інтэлектуальнай прасторы»
ГІСТОРЫЯ	102	АЛЕСЬ БЕЛЫ Эвалюцыя палітычнага народу ВКЛ у Сярэднявечча і Новы час
	169	ВІТАЛЬ ГАРМАТНЫ Аршанская бітва 8 верасьня 1514 г.
	188	КОНРАД БАБЯТЫНСКІ Ад Смаленску да Вільні. Вайна Рэчы Паспалітай з Масковіяй (1654—1655 гг.)
	366	АНДРЭЙ КАТЛЯРЧУК У ценю Польшчы і Расеі. Вялікае Княства Літоўскае і Швэцыя ў часе эўрапейскага крызісу сярэдзіны XVII ст.
	680	ІРЫНА ЛАЎРОЎСКАЯ Ахвярадаўцы і ахвяраваньні ў Берасьці Літоўскім (XVII—XVIII стст.)
	695	ЛАРЫ ВУЛЬФ Уніяцкая царква і падзелы Польшчы: самазахаваньне канфэсіі ў век асьвечанага абсалютызму
	797	СЫМОН ЛУКОШКА 1780—1800-я гады: рэлігійная канвэрсія беларускіх уніятаў
	806	ПЁТРА РУДКОЎСКІ Праблемы з рэальнасьцю Анэла Доўгірда
	819	ТЭАДОР Р. УІКС Русіфікацыя: словы і справы (1863—1914)
	841	РАФАЛ УНУК Беларускае антыкамуністычнае падпольле — спроба пастаноўкі праблемы
ЛІТАРАТУРА	879	МІКОЛА ХАЎСТОВІЧ «Я, хоць і не паэта...»
	924	ІГНАЦЫ ЯЦКОЎСКІ Аповесьць з майго часу, альбо Літоўскія прыгоды
ЭСЭІСТЫКА	1067	АЛЕСЬ БЕЛЫ Сага аб Палестры

USEFUL LINKS:

International Visegrad Fund:

www.visegradfund.org/
Official webpage of the Fund: overview of all programs including the rules, applications and the complete lists of previously-supported projects; project partner-search engine; calendar of currently-running projects; useful links; basic information about the Fund

Official Portal of the Visegrad Group:

www.visegradgroup.eu/
Daily news updates from the region; calendar of events; useful links; basic information about the Czech Republic, the Republic of Hungary, the Republic of Poland and the Slovak Republic; official documents; essays and articles; photo and video-gallery and much more

The Visegrad Group (also known as the „Visegrad Four“ or abbreviated into „V4“) is the regional alliance of four Central European countries –the Czech Republic, the Republic of Hungary, the Republic of Poland and the Slovak Republic.

● The Group was initiated as the so-called “Visegrad Three” on 15 February 1991 at a meeting of President of the Czechoslovak Republic, Vaclav Havel, President of the Republic of Poland, Lech Walesa, and Prime Minister of the Republic of Hungary, Jozsef Antall. After the split of Czechoslovakia in 1993 the Visegrad Group became the “Visegrad Four”. The name “Visegrad” is derived from the venue of the meeting — the medieval town of Visegrad located in Northern Hungary. ● Establishment of the Visegrad Group in 1991 was based on the principle of mutual solidarity and common shared values such as modern state of law, parliamentary democracy and modern free market economy.

Scholarships for Belarusian Students

● **As of 2009, International Visegrad Fund opens a special program for Belarus. The program offers 80 semesters of scholarship funding solely for students and scholars from Belarus who wish to study at any public or private accredited university in the Visegrad Group countries. They can apply for Master’s or Post-Master’s (Post-Graduate) scholarships in the lengths of 1 to 4 semesters.**

For more information, see www.visegradfund.org/scholarships.html.

Visegrad Fund:

www.visegradfund.org/
On-line notice-board for project partnersearch

The official language of the Visegrad Group and of the International Visegrad Fund is English.

INTERNATIONAL VISEGRAD FUND

Kralovske udolie 8, 811 02

Bratislava, Slovak Republic

Tel.: +421 259 203 811

Fax: +421 259 203 805

www.visegradfund.org

www.visegradgroup.eu (official portal of the Visegrad Group)

● Presently, the Visegrad Group operates as a cooperation and consultation forum among the four Central European countries on various issues and at various levels. Regular annual or bi-annual meetings are held by the prime ministers, foreign ministers, heads of states and other state institutions. ● Since 2004 the four Visegrad Group countries have been members of the European Union. After having achieved the key initial aim — the countries’ mutual entry into the European structures — the Visegrad Group has shifted part of its interests towards other neighboring countries, aiming at preventing any future “Iron Curtains” in the region of East, Central and South-Eastern Europe. The priority countries fall within the Eastern Dimension of the European Neighborhood Policy — i.e. countries on the Group’s Eastern border such as Belarus and Ukraine — and countries of the Western Balkans. ● The International Visegrad Fund was established in 2000 as the only institution of the Visegrad Group with the mission to fund joint projects in the fields of culture, education, scientific exchange and research, youth exchange, cross-border cooperation and promotion of tourism. Presently it runs 4 grant programs, 3 scholarship programs and an artist residency program in 11 annual deadlines. The main recipients of the grant programs are non-governmental non-profit organizations, municipalities and individual citizens.